

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.347/2021/8-II.

A Fővárosi Ítéltábla a képviselő2 (cím5, ügyintéző: dr. Tarr Imre ügyvéd) által képviselt felperes1 (cím2) I. rendű és a felperes2 cím3) II. rendű felpereseknek a Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda cím4, ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd) által képviselt alperes1 (cím1) alperes ellen kártérítés iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2021. október 7-én kelt 2.G.41.000/2020/29. számú ítéletével szemben a felperesek által benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 2.000.000 (kétfmillió) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított tényállás szerint a cég1 Pénzügyi Rt. (továbbiakban cég1 Rt.) 2005. április 18. napján megállapodást kötött az alperessel. A megállapodás előzményei között a megállapodást kötő felek utaltak a 2001. február 28-án szerződésszám1 számon az cég2, a cég3 és a cég1 Rt. közötti szerződésre, amelyben megállapításra kerültek a korábban a cég1 Rt. közvetlen tulajdonában lévő ún. bankli portfólió vagyongazdálkodásának alapelvei, előírásai és eljárási rendje. A cég1 Rt. tevékenységének az cég2 által jóváhagyott lezárásával összefüggésben az alperes vagyonába kerültek a cég1 Rt. bankli portfóliójából származó, megmaradt vagyonelemek. Ennek következtében a közvetlen vagyongazdálkodást az alperes látja el, ezért az szerződésszám1 számú szerződésben megjelölt szerződő felek köre kibővült az alperessel.

A 2018. április 18-i megállapodás 3. pontjában az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a megállapodás 1. pontjában rögzített pénzeszköz, 1.084.782.806 forint átadására tekintettel különösen az előző pontban felsorolt (az alperes tulajdonában lévő spanyol társaságok elleni) eljárásokat, de nem kizárólagosan azokat, hanem akár Magyarországon, akár külföldön folyamatban lévő, a cég1 Rt. által, vagy a cég1 Rt. ellen indított peres és peren kívüli eljárásokat, melyek az ún. bankli portfólióval kapcsolatosak, a saját személyében, vagy mint költségviselő befejezi, a cég1 Rt. érdekeinek messzemenő szem előtt tartásával. Kötelezettséget vállalt arra, hogy ezen eljárások költségeit átvállalja, az ezen eljárásokból származó esetleges kötelezettségeknek eleget tesz. Kötelezettséget vállalt továbbá arra is, hogy minden olyan peres vagy peren kívüli eljárásban, melyet a jövőben a bankli portfólióval kapcsolatban a cég1 Rt., vagy általános jogutódja ellen indítanak, a cég1 Rt. üzleti

jogutódjaként, vagy pertársaként, vagy beavatkozóként az eljárásokba belép és az ezen eljárásokból eredő a cég1 Rt.-t terhelő kötelezettségeknek eleget tesz.

A cég1 Rt. 2007. augusztus 16. napján beolvadt a cég4.-be (továbbiakban cég4 Zrt.), utóbbi felszámolását a Fővárosi Törvényszék 2012. október 3. napján elrendelte.

[2] A Legfelsőbb Bíróság a Gfv.XI.30.258/2008. számú felülvizsgálati eljárásban 2008. november 20. napján meghozott 11. sorszámú ítéletével a per II. rendű alperesét, az cég8-t kötelezte a cég9 „felszámolás alatt” (továbbiakban cég9) cégnek 618.605.000 forint tőke és kamatai mint kártérítés megfizetésére.

[3] Az alperes, a cég6 és a cég7 között helységlen, 2010. április 2. napján az alperes bankli portfólióval kapcsolatos vagyonelemkezelési kötelezettségeiről létrejött háromoldalú megállapodás szerint az szerződésszám1 számú szerződés 2005. április 7-én kelt, 1. számú módosításában a szerződő felek köre kibővült, az alperes a vagyonelemek kezelése vonatkozásában kötelezettként a cég1 Rt. helyébe lépett. A megállapodás 1. pontja értelmében a vagyonelemkezelés alapját a szerződés aláírásakor az alperes tulajdonában lévő, illetve meglévő kötelezettségek (ideértve a perekre vonatkozó garancia-vállalás) képezik.

[4] A cég4 Zrt. adós elleni felszámolási eljárásban a cég9 hitelezőként 618.605.000 forint tőke és ezen összeg után 2007. március 7. napjáig számított késedelmi kamat iránti hitelezői igényt jelentett be, amelyet a felszámoló 2019. augusztus 1. napján kelt nyilatkozatával nyilvántartásba vett.

[5] Az cég8-t, az ellene lefolytatott felszámolási eljárást követően 2014. március 25. napjával törölték a cégjegyzékből.

[6] A cég4 Zrt. felszámolója 2019. augusztus 14. napján kelt nyilatkozatában arról tájékoztatta a cég9 hitelező felszámolóját, hogy a követelés megtérülése 15.000.000 forint körüli összegben várható, tekintettel arra, hogy a felszámolási vagyonba tartozó megmaradt követelésekre vonatkozóan értékesítési eljárás van folyamatban.

[7] A cég9 a cég4 Zrt. felszámolója által visszaigazolt követelést pályázat útján, engedményezési szerződéssel értékesítette. A követelést egymás között egyenlő $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban az jogelőd1 és a jogelőd2, az I. és II. rendű felperesek jogelődjei szerezték meg. A követelés vonatkozásában bekövetkezett jogutódlást bejelentették a cég4 Rt. felszámolójának, aki a hitelezői igényt 2020. január 29. napján nyilvántartásba vette.

[8] Az alperes 2019. június 1. napjától 2020. július 30. napjáig végelszámolás hatálya alatt állt. A felperesek a hitelezői igényüket 2020. február 5. napján kelt beadványukkal jelentették be az alperes végelszámolójának, aki 2020. március 5. napján kelt levelében a felperesek hitelezői igénybejelentését mint elkésettet elutasította, egyidejűleg tájékoztatta a felpereseket arról, hogy az alperes a felperesi követelés jogalapját és összecszerűségét vitatja.

[9] A felperesek módosított keresetükben az alperes javukra fejenként 300.954.414 forint kártérítés és annak 2000. március 7. napjától számított késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetésére kötelezését kérték.

Kifejtették, hogy a jogelődjeiknek a cég4 Zrt.-vel szemben állt fenn kártérítési követelésük; e kötelemben a cég4 Zrt. helyére az alperes lépett.

A cég9 eredeti jogosulttól engedményezési szerződéssel megszerzett, jogerős bírósági határozaton alapuló, ezért ítélt dolognak minősülő kártérítési igényüket érvényesítik, a cég1 Rt. mint eredeti kötelezett és az alperes között 2005. április 8. napján kelt szerződés alapján. Állították, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 339. § (1) bekezdése szerinti kártérítési követelésük jogerős bírósági határozaton alapul. Álláspontjuk szerint az alperesnek tudomása volt a cég9 által kezdeményezett peres eljárásról, és arról is, hogy ez a követelés a bankli portfólióval kapcsolatos. Erre enged következtetni az a tény, hogy az alperes céltartalékot képzett, és azt öt évig fenntartotta, ezáltal lényegében elismerve jogelődjeik igényét.

Az alperessel szembeni keresetösségi joguk megalapozásaként elsődlegesen tartozásátvállalásra, másodlagosan tartozáselvállalásra, harmadlagosan az alperes szerződés szerinti mögöttes felelősségre hivatkoztak.

Az elsődleges hivatkozásuk körében a rPtk. 332. §-ában foglaltakra utalással előadták, hogy a 2005. április 18-i megállapodás tartalma szerint tartozásátvállalás, melyben az alperes mint tartozást átvállaló a cég1 Rt.-nek mint kötelezettnek a megállapodásban meghatározott jogosultak vonatkozásában fennálló tartozásait átvállalta. Álláspontjuk szerint a szerződéssel az alperes a cég1 Rt.-nek a bankli portfólióba tartozó jövőbeli tartozásait is átvállalta, a követelések jogosultjai felé közvetlenül vállalt fizetési kötelezettséget. A szerződés az „átvállalás” kifejezést használta, és a szerződő felek az alperesre mint a cég1 ügyletbeli jogutódjára tekintettek.

A tartozásátvállalási ügylet a kötelelem kötelezett pozíciójában eredményez alanyváltozást; a szerződés alanyai a régi és az új kötelezett, a jogosult a szerződés megkötésében nem vesz részt, a tartozásátvállalás a jogosult hozzájárulása nélkül is érvényes és hatályos. A tartozásátvállalás a jogosulttal szemben attól az időponttól kezdődően hatályos, amikor a jogosult ahhoz a hozzájárulását megadta. A Debreceni Ítéltábla Pf.ügyszám1 számú döntésére hivatkozással előadták, hogy a hozzájáruló nyilatkozatnak minősül az is, ha a jogosult a tartozás átvállalása után a követelését az új kötelezett ellen érvényesíti. A jogelődjeik által a hitelezői igényük végelszámolási eljárásban bejelentése, továbbá a jelen per megindítása a tartozásátvállaláshoz hozzájárulásnak minősül.

A másodlagos, tartozáselvállalásra hivatkozásuk körében a rPtk. 332. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó magyarázatra és a Kúria BH2015. 328 számú határozatában kifejtettekre utaltak; arra, hogy a tartozáselvállalás tartozásátvállalás és a kötelezett személyében alanyváltozás hiányában is kötelezett egyetemlegességet keletkeztet, így a követelésüket az alperessel szemben is érvényesíthetik. Álláspontjuk szerint a megállapodás az alperes és az engedményes jogelődjeik között közvetlen jogviszonyt hozott létre.

Harmadlagosan az alperes teljesítésre a szerződésben vállalt mögöttes felelőssége alapján köteles. Előadták, hogy az eredeti kötelezett és az alperes közti szerződés atipikus, a rPtk.-ban nem szabályozott, mögöttes felelősséget alapító szerződésnek minősül, melynek fogalmát az 1/2007. számú PJE határozat tisztázza. Ennek alapján az alperest járulékos jellegű, másodlagos, közvetett és korlátlan helytállási kötelezettség terheli a cég4 Zrt. szerződésben meghatározott tartozásai vonatkozásában. A mögöttes felelősség a 2010. április 2-i háromoldalú megállapodás 1. pontjában foglalt garanciavállalásból is következik. Hangsúlyozták, hogy a háromoldalú megállapodás értelmében a díj fizetésén túl a főadós

átadta az alperesnek a bankli portfólió még megmaradt vagyonelemeit is. A mögöttes felelősséget alapító szerződés jogosultjainak minősülnek, mivel a bankli portfólióval kapcsolatos peres eljárásban született bírósági határozaton alapuló követelésük áll fenn a cég4 Zrt.-vel szemben.

A követelésüket a cég1 Rt. jogutódjával, a cég4 Zrt.-vel szemben felszámolási eljárás keretében érvényesítették. A felszámoló - tartalma szerint - behajthatatlansági nyilatkozatot tett, amikor arról tájékoztatta őket, hogy a követelés a felszámolási eljárásban legfeljebb 15.000.000 forint összegben fog megtérülni. Így álláspontjuk szerint a mögöttesen felelős alperes elleni igényérvényesítésük nem időelőtti.

[10] Az alperes érdemi ellenkérelmében a keresetek elutasítását, a felperesek perköltségben marasztalását kérte.

Vitássá tette, hogy a felperesek a követelést engedményezéssel megszerezték, és ezáltal a cég1 Rt.-vel szembeni követelést érvényesíthetik.

Kifejtette, hogy a felperesekkel jogviszonyban nem állt, ezért a felpereseket vele szemben keresetösségi jog nem illeti meg. Az ő jogellenes magatartásából eredő káruk bekövetkeztét a felperesek nem igazolták, ezért a kereset elutasításának van helye.

Állította, hogy a felperesek által érvényesíteni kívánt követelés nem tartozik a cég1 Rt. és a közte 2005. április 18-án létrejött megállapodás 3. pontjában rögzített, bankli portfólióhoz kapcsolódó követelések közé, a szerződő felek akarata nem terjedt ki a végrehajtási eljárásban okozott kárért való helytállásra.

Vitatta, hogy a 2005. április 18-i megállapodás tartozásátvállalásnak, vagy tartozáselvállalásnak minősülhetne.

A 2005. április 18-án kelt megállapodást a megbízási jogviszonyhoz hasonló szerződésnek minősítette, amelyben nem a saját nevében és érdekei mentén, hanem a cég1 Rt. mint megbízó nevében járt el, nem átvállalva megbízó tartozását, hiszen a cég1 Rt.-vel szemben a megtérítési igénye fennmaradt.

Hivatkozott arra is, hogy mögöttes teljesítésre csak akkor lehetne köteles, ha a követelést jogutódjával szemben eredménytelenül érvényesítik, az igazoltan behajthatatlan. Az 1/2007. PJE határozatban foglaltakra hivatkozással a kereset időelőttiségét állította. Vitatta, hogy a felszámoló által tett nyilatkozat behajthatatlansági nyilatkozatnak minősül. Utalt továbbá a közte és a cég4 Zrt. között folyamatban lévő perre, amely a jelen követelés tárgyában folyik; így egyrészt a követelés behajthatatlannak nem tekinthető, másrészt azzal két jogosult részére nem tartozhat.

A megállapodás kezességvállalásnak sem tekinthető, mivel hiányzik a kezesség elengedhetetlen eleme, a tartozások összege. A vele szembeni igény garanciavállalására hivatkozással sem érvényesíthető, mivel a garantőr nem veszi át az adós kötelezettségeit.

[11] Az elsőfokú bíróság a 2021. január 12-én kelt 2.G.41.000/2020/9-I. számú végzésével az I. és II. rendű felperesek jogutódként perbelépését engedélyezte, egyúttal a jogelődöket a perből elbocsátotta.

[12] Az elsőfokú bíróság a 2021. október 7-én kelt 2.G.41.000/2020/29. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a felpereseket az alperesnek 4.200.000 forint + áfa perköltség egyetemleges megfizetésére.

Indokolásában elsősorban azt vizsgálta, hogy a felperesek jogosultak-e a korábban a cég9-t kártérítés jogcímen a cég4 Zrt.-vel szemben megillető követelés érvényesítésére. Rögzítette,

hogy a Kúria szám3 számú végzéséből egyértelműen megállapítható az, hogy a cég9-t kártérítés jogcímén megillette a Gfv.XI.30.258/2008. számú ítéletben megjelölt marasztalási összeg a cég4 Zrt.-vel szemben.

A cég4 Zrt. felszámolója által jogutódlás nyilvántartásba vétele és beszámítás tárgyában kelt leveléből megállapítható, hogy a felperesek jogelődjei a követelést megszerezték, az engedményezési okiratok pedig igazolják, hogy az I. rendű felperesi jogelőd 2020. szeptember 22. napján az I. rendű felperesre, míg a II. rendű felperesi jogelőd 2020. november 23. napján kelt okirattal a II. rendű felperesre engedményezte az alperessel szembeni követelését.

Megállapította, hogy az eredeti jogosultat kártérítés címén megillető követelés ítélt dolognak minősül, a cég1 Rt. károkozó magatartása és ezzel ok-okozati összefüggésben a cég9-nél bekövetkezett kár, továbbá annak összepszerűsége jogerős bírósági ítéletben megállapítást nyert. A kártérítési felelősség megvalósulásának a feltételei ismételtelen nem vizsgálhatók.

Kifejtette, hogy a felperesek keresetindítási jogosultsága fennáll, azonban az igény érvényesítésére vonatkozó anyagi jogi jogosultság nem állapítható meg, mert a perbeli megállapodás nem alkalmas arra, hogy harmadik személyekkel szemben joghatást váltson ki.

tanú2 és tanú1 tanúk vallomásaira is tekintettel rögzítette, hogy a felek szándéka arra irányult, hogy az alperes a bankli portfólióba tartozó vagyon kapcsán a cég1 Rt. helyébe lépjen. Ez mint atipikus szerződés leginkább a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.-ban) nevesített szerződésátruházás jellegzetességeit viseli magán, így az a szerződésátruházás szabályai alapján vizsgálható. Olyan megállapodás, amelyben a felek valamennyi követelés és jogosultság tekintetében meghatározzák a jogutódot anélkül, hogy erről a körülményről valamennyi jogosultat és kötelezettet értesítsék, vagy ahhoz valamennyi jogosult a hozzájárulását adná, a harmadik személyekkel szemben hatálytalan. A megállapodásban a követelések és jogosultságok, sem az azok alapjául szolgáló kötelezések nincsenek konkrétan meghatározva, így az nem válthat ki joghatást harmadik személyekkel szemben, egyrészt a rengeteg bizonytalansági tényező okán, másrészt amiatt sem, mert visszaélészerű magatartásokra adhat alapot mind a jogosulti, mind a kötelezetti oldalon.

Nem osztotta a felperesek azon álláspontját, amely szerint a megállapodás tartozásátvállalást vagy tartozáselvállalást takarna, különös tekintettel arra, hogy volt egy „quasi hatósági jogkört gyakorló szervezet”, az cég2 jogi igazgatósága, amely ellenőrzési, döntési jogkört gyakorolt minden szerződéses kapcsolat alapján fennálló kötelezettség vagy jogosultság gyakorlása kapcsán. Ebből következően még a megállapodást aláíró felek részéről sem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy valamennyi kötelezettség és jogosultság tekintetében az alperes vált a cég4 Zrt. jogutódjává.

A megállapodás nem tartozásátvállalás, abban nincs konkretizálva sem a jogosult személye, sem maga a követelés, annak jogcíme vagy akár összepszerűsége meghatározásával, így a jogosulti hozzájárulás megadása kapcsán felhozott érvelést megalapozatlannak találta.

A megállapodás nem keletkeztetett mögöttes helytállási kötelezettséget az alperesnél ugyanezen okokból: a kötelezettségek és a jogosultságok konkretizálásának a hiánya, másrészt a harmadik személyeknek a megállapodásról történő tudomásszerzésének a hiánya miatt.

A megállapodás nem hasonlítható a kezességhez vagy a garanciavállaláshoz sem.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy mind az alperes, mind a felperesi jogelődök a cég1 Rt. jogutódjával, a cég4 Zrt.-vel állnak jogviszonyban, a követelésüket kizárólag vele szemben tudják érvényesíteni.

Amennyiben a megállapodást aláíró felek szándéka valóban arra irányult, hogy az alperes a cég4 Zrt. helyébe lépjen a bankli portfólió tekintetében, akkor ez kizárólag az ő belső jogviszonyukban válhat ki joghatást, azonban az harmadik személyekkel szemben hatálytalan.

Egyetértett az alperessel abban, hogy a felszámoló nyilatkozata önmagában nem tekinthető behajthatatlansági nyilatkozatnak.

A perköltség viseléséről a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, a felszámított ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) alapján megállapítva.

[13] Az ítélettel szemben a felperesek fellebbeztek. Elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperest kártérítés címén az I. és a II. rendű felperesnek fejenként 300.954.414 forint és ennek 2000. március 7. napjától a kifizetésig járó, a rPtk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére kötelezését, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését, harmadlagosan az ítélet perköltségről rendelkező részének megváltoztatását, az alperesnek fizetendő perköltség összegének 2.000.000 forintra mérséklését kérték.

Előadták, hogy az ítéletben megállapított tényállásból kimaradt az a tanúvallomások és okiratok által is igazolt tény, hogy az alperes létrehozásának célja az volt, hogy a bankli portfólióból származó követelések egy társasághoz kerüljenek, az alperes a cég1 Rt. helyébe lépjen. E célból a portfólióból megmaradt vagyonelemek is az alpereshez kerültek, mintegy 4 milliárd forint értékben. E portfólióval összefüggő esetleges kötelezettségek a továbbiakban nem terhelték a cég1 Rt.-t. Az alperes a 2005. évi megállapodással vállalta, hogy bármilyen teher, kötelezettség merülne fel a portfólióval összefüggésben a cég1 Rt.-vel szemben, az őt terheli. Megjegyezték, hogy az cég2 jóváhagyása megerősíti az ügylet szabályosságát és a felek szándékát, ehhez képest az elsőfokú bíróság bizonytalanságot sugall ennek kapcsán, amelyet azonban nem indokol, nem fejt ki.

Az elsőfokú bíróság az iratellenes tényállás megállapításával a Pp. 346. § (4) bekezdésében foglaltakat megsértette.

Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 2. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat, amikor ítéletében – ilyen tartalmú védekezés hiányában is – megállapította a perbeli megállapodás felperesekkel szembeni hatálytalanságát. Hivatkoztak arra, hogy a bíróság a hatálytalanság hivatalból vizsgálatára, megállapítására nem jogosult. Ezzel összefüggésben előadták, hogy a Pp. 199. § (2) bekezdése és a 6. §-a valamint 237. § (1) bekezdése értelmében az alperesnek ki kellett volna fejtenie vitatása jogi indokolását, annak alapját, erre pedig a bíróságnak is fel kellett volna hívnia a közrehatási kötelezettsége és az anyagi pervezetési kötelezettsége körében. Amennyiben pedig az elsőfokú bíróság a szerződés felperesekkel szembeni hatálytalanságát észleli, úgy a Pp. 237. § (3) bekezdése alapján erről az értelmezéséről tájékoztatnia kellett volna a feleket, lehetőséget adva nekik, hogy e körben jogi álláspontjukat kifejthessék.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 36. §-ában foglaltakat is, mivel a harmadik személyekkel szemben hatálytalan megállapodás a cég4 Zrt.-re mint a cég1 Rt. jogutódjára kihatással van, a perben állása kötelező, perbevonásra azonban nem hívta fel a feleket.

Eljárási szabálysértésként hivatkoztak arra is, hogy az ítélet a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti jogi indokolást nem tartalmazza, a hatályos anyagi jogszabályra, illetve bírói gyakorlatra nem utal.

Az elsőfokú bíróság anyagi jogszabályt sértett, amikor nem minősítette, mindössze atipikusnak nevezte a 2005. április 18-i megállapodást, és annak tartalmát a rPtk. 207. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével, a felek feltárható szándékának figyelmen kívül hagyásával értékelte. Fenntartották, hogy a megállapodás tartalmára, céljára, annak szövegezésére és a tanúvallomásokban foglaltakra figyelemmel egyértelműen a rPtk. 332. §-a szerinti tartozásátvállalásnak minősül. A tanúk kitértek rá, hogy a megállapodás a perben érvényesített konkrét kártérítési követelésre is vonatkozik. A fellebbezésükben állították, hogy a jogosult hozzájárulása nem a tartozásátvállalási szerződés létrejöttéhez, hanem ahhoz szükséges, hogy a már létrejött megállapodás a jogosulttal szemben is hatályos legyen. A megállapodás azon időponttól kezdődően hatályos, amikor a jogosult ahhoz a hozzájárulását megadta. E körben a BH2003. 289 számon közzétett határozatban foglaltakra hivatkoztak. A jogosulti hozzájárulás pedig megadásra került az alperes végelszámolási eljárásában történt hitelezői igény bejelentéssel.

A rPtk. 200. § (1) bekezdésében foglalt szerződéses szabadság elvére is figyelemmel nem volt akadálya annak, hogy az alperes a jövőben felmerülő tartozásokat vállaljon át.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben a jelen esetben nem lehet szó egy konkrét és létező, élő szerződéssel kapcsolatos pozíció átruházásáról, pusztán vagyónátadás történt abból a célból, hogy az alperes a portfólióval kapcsolatos esetleges jövőbeni kötelezettségektől is mentesítse a cég1 Rt.-t. Előadták, hogy ez értelmezhető akként is, hogy – a rPtk. 228. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – a felek felfüggesztő feltétellel kötött tartozás, kötelezettség átvállalásában állapodtak meg; bizonytalan jövőbeli esemény bekövetkeztétől: a követelés felmerülésétől és a jogosult hozzájárulásától tették függővé, hogy maga a tartozásátvállalás bekövetkezik-e.

A tartozásátvállalásra létrejött megállapodás megállapíthatóságának hiányában hivatkoztak arra, hogy tartozás elvállalásra jött létre szerződés. E körben a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria joggyakorlatára utaltak, és arra, hogy a tartozáselvállalás kötelezett egyetemlegességet keletkeztet.

Az alperes mögöttes felelőssége körében fenntartották az elsőfokú eljárásban előadottakat.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság indokolásából az következik, hogy a megállapodás nem volt alkalmas annak a célnak elérésére, amelyre azt a szerződést megkötő felek szánták. Ez esetben pedig a lehetetlen célra irányuló szerződés semmisségének jogkövetkezményeit kellene alkalmazni, és felmerülne a cég4 Zrt. kötelező perben állásának és az eredeti állapot helyreállításának szükségessége.

Harmadlagosan az alperes javára megállapított perköltség mérséklését kérték az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján, hivatkozással arra, hogy az alperes részéről az ellenkérelemmel együtt „nagyságrendileg” 4 db beadvány került benyújtásra, illetve három olyan tárgyalás lett megtartva, amelyen az alperes részt vett. Az elsőfokú bíróság a csekély mértékű részvétel és jogi munka ellenére állapított meg az alperes részére aránytalanul magas összegű ügyvédi munkadíjat; az arányos ügyvédi munkadíj 2.000.000 forintnál nem magasabb.

[14] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását, a felpereseknek a perköltsége egyetemleges fizetésére kötelezését kérte.

Az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait változatlan tartalommal fenntartotta. Az ítélet keresetet elutasító, érdemben helyes rendelkezéseit nem támadta, azonban annak indokolásával nem mindenben értett egyet.

Fenntartotta, hogy a perbeli, Megállapodás- megnevezésű irat nem igazol sem tartozásátvállalást, sem tartozáselismerést, vagy mögöttes felelősség keletkezését. Hangsúlyozta, hogy a felperesek által érvényesíteni kívánt követelés nem tartozott a bankli

portfólióba, az elsőfokú eljárásban a felperesek ezen állításukat nem bizonyították, a felpereseknek vele szemben nem áll fenn keresetösségi joga.

A felperesek állításával szemben az elsőfokú eljárás során többször is hivatkozott a rPtk. 332. §-ában foglaltakra, a tartozásátvállaláshoz szükséges jogosulti hozzájárulásra, így a felperesek alaptalanul állítják, hogy az elsőfokú bíróság az ellenkérelmen túlterjeszkedett. Az elsőfokú bíróság nem a perbeli megállapodás hatálytalanságát állapította meg, hanem azt, hogy az harmadik személyekkel szemben joghatás kiváltására nem alkalmas.

A keresettel szemben részletes ellenkérelmet terjesztett elő, az a Pp. 237. §-ában foglaltaknak megfelelt. Ennek ellenkezőjét a felperesek fellebbezésükben nem állíthatják. Az elsőfokú bíróság pervezetése az anyagi jogszabályoknak megfelelt.

A kötelező perben állásra hivatkozás úgyszintén megalapozatlan. Nem jogszabály által meghatározott személyek perben állásáról, közös jogról vagy kötelezettségről van szó, emellett a felperesek is tudomással bírtak arról, hogy a cég1 Rt. jogutódjával a cég4 Zrt.-vel az alperes perben állt, amely per már nincs folyamatban.

Az elsőfokú bíróság az ítéletet kellően részletesen indokolta, a felperesek pervesztessége pedig nem azért következett be, mert az indokolás nem volt részletesebb.

Álláspontja szerint a perköltség mértéke megalapozott, a végzett jogi képviselői tevékenységgel arányos, ezért a perköltség mérséklése nem indokolt. E körben kiemelte, hogy 21-23 évre visszamenőlegesen szükséges volt az iratok vizsgálata, négy tárgyaláson volt jelen és hat érdemi beadványt szerkesztett.

[15] A felperesek az alperes fellebbezési ellenkérelmére észrevételt tettek, amelyben fenntartották az érdemi ellenkérelmen túlterjeszkedésre, a kötelező perben állás figyelmen kívül hagyására és a tanúvallomások keresetüket alátámasztó voltára tett hivatkozásaikat. Előadták, hogy az alperes nem élt az elsőfokú ítélettel vagy annak indokolásával szemben fellebbezéssel, csatlakozó fellebbezéssel, így nem hivatkozhat megalapozottan arra, hogy nem ért egyet az indokolással. Álláspontjuk szerint a Magyar Állam szavahihetősége dől meg abban az esetben, ha a jogerősen megítélt követeléseik annak ellenére „üresednének ki”, hogy az eredeti felelős és az átvállaló cég maga is állami tulajdonú cég volt, és helytállást vállaltak e kötelezettségek megtérítéséért.

[16] A fellebbezések az alábbiak szerint megalapozatlanok.

[17] Az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta, és az így feltárt tények alapján érdemben helytálló jogi következtetésre jutott. Az elsőfokú ítélet anyagi jognak megfelelése vizsgálatának körében a Pp. 369. § (3) bekezdése fellebbezésben hivatkozott a), c), d) és e) pontjai alkalmazásának nem volt helye.

[18] Az elsőfokú bíróság az ügy érdemi eldöntésére kiható és másodfokú eljárásban nem orvosolható, lényeges eljárási szabálysértést nem követett el, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmek megalapozatlanok.

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása tartalmazza a jogi következtetések alapjául szolgáló tényállást [Pp. 346. § (4) bekezdés]. A felperesek azon hivatkozása, miszerint a megállapított tények azért hiányosak, mert nem tartalmazzák a bankli portfólióval összefüggésben az alperes általi helytállás vállalását a tartozásokért, valójában a tények jogi

minősítésére tartozó kérdés, amely csak anyagi jogi felülbírálat keretében értékelendő, és az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértését nem alapozhatja meg.

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelel. Az elsőfokú bíróság megállapításainak, a tényekből levont jogi következtetésének indokát adta, a döntésének okát olyan mértékben kifejtette, hogy annak alapján a felperesek a keresetek elutasításának indokát megismerhették, azzal szemben jogorvoslati kérelmet nyújthattak be.

[21] Az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl az érdemi ellenkérelmen, mivel az alperes érdemi ellenkérelmének lényeges eleme volt annak vitatása, hogy a 2005. április 18-i megállapodás alapján a felperesek közvetlenül vele szemben igény érvényesítésére jogosultak. Az elsőfokú bíróság e védekezés alapján helytállóan vizsgálta a felperesek anyagi jogi igényének megalapozottságát, és ennek eredményeként állapította azt meg, hogy a hivatkozott szerződés nem alkalmas harmadik személyekkel szemben joghatás kiváltására, a felperesek és az alperes közötti anyagi jogi kapcsolat nem áll fenn.

[22] Az elsőfokú bíróságnak ezzel összefüggésben a felperesek által állított anyagi pervezetési kötelezettsége nem merült fel, mivel a megállapodás harmadik személyekkel szembeni „hatálytalanságára” levont következtetés – az ítélet további indokolásából egyértelműen kitűnően – a felpereseknek az alperessel szembeni anyagi jogi igény érvényesítési lehetőségének hiányára vonatkozik, az alperes érdemi ellenkérelmében kifejtettek elfogadásával; az nem minősül a felek által hivatkozott jogszabályi rendelkezések eltérő értelmezésének, sem hivatalból észlelendő új ténynek [Pp. 237. § (3) bekezdés a) és b) pont].

[23] A felperesek állításával ellentétben a kényszerű pertársaság Pp. 36. §-ában foglalt feltételei a cég4 Zrt.-re mint a cég1 Rt. jogutódjára nézve nem állnak fenn. A keresetek által az alperessel szemben érvényesíteni kívánt jog tartozásátvállalás, tartozáselvállalás és az alperes szerződésben vállalt mögöttes helytállási kötelezettsége, amely perbe vitt jogok a tartozás eredeti kötelezettje perben állása nélkül megítélhetők; éppen a felperesek állítása szerint nem minősülnek az alperes és az eredeti kötelezett közös kötelezettségének. Ennélfogva az elsőfokú bíróságot a kötelező perben állás hiányában a Pp. 115. § (1) bekezdése szerinti hiánypótlásra felhívási kötelezettség nem terhelte.

A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy a Pp. 237. § (3) bekezdés b) pontja szerinti, a jogvita kereteinek tisztázása érdekében történő anyagi pervezetés keretében a hivatkozott jogszabálytól eltérő értelmezésre figyelmeztetés nem terjed ki az eljárási kérdésnek minősülő kötelező perbenállásra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségre; e tájékoztatási és hiánypótlásra felhívási kötelezettség a bíróságot a Pp. egyéb rendelkezései alapján terheli [Pp. 176. § (2) bekezdés b) pont].

[24] A Fővárosi Ítéltábla végül rámutat arra is, hogy az elsőfokú bíróság nem megfelelő anyagi jogi pervezetése a Pp. 369. § (4) bekezdése értelmében csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálendő, annak eredményeként az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nincs lehetőség; a másodfokú bíróság a saját jogi álláspontja szerint helyes anyagi jogi pervezetést és az ezzel összefüggő intézkedéseket köteles elvégezni.

[25] Az ítélet hatályon kívül helyezésére vezető ok fennállása hiányában a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének anyagi megfelelőségét vizsgálta, e körben felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátai között gyakorolta.

[26] A Fővárosi Ítéltábla ezzel összefüggésben rögzíti, hogy – mint arra a felperesek is helytállóan hivatkoztak – az alperes által az ítélet indokolásával szemben előterjesztett fellebbezés vagy csatlakozó fellebbezés hiányában az alperes a másodfokú eljárásban nem hivatkozhat arra eredményesen, hogy a felperesek által érvényesíteni kívánt követelés nem tartozott a bankli portfólióba, továbbá nem vitathatja a cég9 követelésének jogerős megítélését, valamint azt, hogy a követelést a felperesek érvényesen megszerezték. A Pp. 358. § (5) bekezdése alapján az ítélet fellebbezéssel nem érintett része jogerőre emelkedett.

[27] Az elsőfokú bíróság a keresetben megjelölt anyagi jogot érdemben helytállóan bírálta el, a fellebbezésekben kifejtettek az elsőfokú ítélet megváltoztatására nem alkalmasak. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperesek nem jogosultak a megjelölt anyagi jogi igények érvényesítésére, mivel a perbeli megállapodás nem alkalmas arra, hogy rájuk nézve joghatást váltson ki, és ezáltal anyagi jogi kapcsolat jöjjön létre a felperesek és az alperes között.

[28] A Fővárosi Ítéltábla az ítélet indokolásával jórészt egyetértett, a fellebbezésekben foglaltakra is figyelemmel az indokolást az alábbiakkal egészíti ki, illetőleg pontosítja.

[29] A Pp. 2. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van.

A Pp. 170. § (2) bekezdés b) pontja szerint a keresetlevél tartalmazza az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján.

A Pp. értelmező rendelkezéseket tartalmazó 7. § (1) bekezdésének 11. pontja szerint a Pp. alkalmazásában keresettel érvényesített jognak az az anyagi jog minősül, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja.

[30] A felperesek a kereseteikben az érvényesíteni kívánt anyagi jogi igényt a rPtk. 332. §-ában szabályozott tartozásátvállalásban, a joggyakorlat által kialakított tartozáselvállalás intézményében, valamint a 2005. április 18-i szerződésben vállalt mögöttes felelősségben jelölték meg; ennél fogva az elsőfokú bíróságnak a rendelkezési elv érvényre jutása érdekében ezen anyagi jogi igények megalapozottságáról kellett állást foglalnia. A felperesek fellebbezésükben is elsődlegesen arra hivatkoztak (3.3.2. pont), hogy a megállapodás tartozásátvállalásra irányult és nem „atipikus” szerződés.

[31] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban pontosítja, hogy a perbeli megállapodás tartozásátvállalásnak és tartozáselvállalásnak minősítését nem a követelések és jogosultságok konkrét meghatározásának hiánya zárja ki.

[32] A szerződéskötéskor hatályban volt, ezért a jelen perben még alkalmazandó rPtk. 332. § (1) bekezdése értelmében ha valaki a kötelezettel megállapodik abban, hogy tartozását átvállalja, köteles a jogosult hozzájárulását kérni, ha pedig azt a jogosult megtagadja, a kötelezettet olyan helyzetbe hozni, hogy az a lejáratkor teljesíthessen. A (2) bekezdés szerint ha a jogosult a tartozásátvállaláshoz hozzájárul, a tartozásátvállaló a kötelezett helyébe lép.

[33] Sem a rPtk., sem a bírói gyakorlat nem kívánja meg az átvállalt tartozás pontos megjelölését, annak jogcíme és összege feltüntetését a szerződésben. A tartozásátvállalás létrejöttéhez szükséges, hogy az átvállalt tartozás az érintett felek számára beazonosítható legyen, amely a jelen esetben a „bankli portfólió”-ból eredő tartozások és követelések meghatározásával megvalósult, az ezen jogviszonyokból eredő valamennyi tartozások köre a felek által behatárolható volt.

[34] Figyelemmel arra, hogy a cég9-t a cég4 Zrt.-vel szemben megillető követelés érvényesítése iránt a megállapodás megkötésének időpontjában csupán az a per volt folyamatban, amelyben a Kúria Gfv.XI.30.258/2008/11. számú ítéletével a cég4 Zrt.-vel mint IV. rendű alperessel szembeni kártérítés iránti keresetet elutasította, a felperesek által állított tartozásátvállalásra csakis a 2005. április 18-i megállapodás 3. pontjának második fordulata, a jövőben induló peres vagy peren kívüli eljárásokból eredő kötelezettségeknek eleget tételre irányuló vállalás vonatkozhat.

[35] A tartozásátvállalás csakis a szerződés megkötésének időpontjában már fennálló tartozásra vonatkozhat.

Mindez nem csupán a jogszabályi rendelkezés megfogalmazásából következik, hanem a jogintézmény azon sajátosságából is, hogy – mint azt a Ptk. 332. §-ához fűzött kommentár is tartalmazza – az átvállalt tartozás annyiban és olyan terjedelemben száll át az átvállalóra, amennyiben és amilyen terjedelemben az átvállalás időpontjában az fennállt. Ebből következően az átvállalt tartozás mibenléte csakis a szerződés megkötésekor fennálló tartozás esetében állapítható meg; jövőben felmerülő tartozás esetében nem értelmezhető. A Fővárosi Ítéltábla e megállapításakor tekintettel volt arra is, hogy a rPtk.-hoz kapcsolódó bírói gyakorlat ugyan megengedhetőnek tartotta a jövőbeni követelés engedményezését, a jövőbeni tartozás átvállalására azonban ilyen gyakorlat nem alakult ki. Ennek megfelelően a 2014. március 15-én hatályba lépett új Ptk. ezt a bírói gyakorlatot jogszabály erejére emelve lehetővé teszi a jövőbeni követelések engedményezését, amennyiben az engedményezésre már létezik az a jogviszony, amelyből a követelés fakad [Ptk. 6:194. § (1) bekezdés], a tartozásátvállalás szabályozásakor azonban kifejezetten fennálló tartozást említ [Ptk. 6:203. § (1) bekezdés].

A Fővárosi Ítéltábla mindezek alapján azt állapította meg, hogy a 2005. április 18-i megállapodás 3. pontjának a perbeli követelésekre vonatkozó rendelkezése nem irányulhatott tartozásátvállalásra, mivel az jövőbeni perekből vagy nemperes eljárásokból eredő kötelezettségekre vonatkozik. A rPtk. 332. §-a szerinti tartozásátvállalás vonatkozásában ezért megalapozatlanul tekintették a felperesek a szerződéses szabadság körébe tartozónak a jövőben felmerülő tartozások átvállalhatóságát.

Mivel a tartozásátvállalás nem irányulhat jövőben keletkező tartozás átvállalására, a szerződés minősítése szempontjából nem volt jelentősége a felperesek által hivatkozott, a szerződő felek akaratára vonatkozó tanúvallomások tartalmának.

A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi, hogy a felpereseknek az ítélet indokolásával szemben a lehetetlen célra irányuló szerződésre hivatkozása nem megalapozott, mivel a tartozásátvállalásra alkalmatlanságból nem következik, hogy a szerződés lehetetlen célra irányul. A szerződés célja, a kötelezett tartozásáért való helytállás a cég4 Zrt. felé megvalósulhat, ebből azonban nem következik, hogy a szerződésben nem részes felperesek közvetlenül az alperessel szemben igényt érvényesíthetnek. Az alperes a cég1 Rt. felé vállalta, hogy a cég1ot terhelő kötelezettségeknek eleget tesz.

[36] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak az e tekintetben kifejtett értelmezését, a megállapodás szerződésátruházásként minősítését nem találta helytállónak, elsődlegesen arra figyelemmel, hogy a perbeli megállapodás kétoldalú, annak a felperesek nem részesei.

[37] A követelések másodlagos jogalapjaként megjelölt tartozáselvállalás a tartozásátvállalás intézményétől csupán annyiban különbözik, hogy a kötelem régi kötelezettje a kötelemből nem szabadul, az új kötelezett a régi kötelezettel egyetemlegesen felel a tartozás kiegyenlítéséért.

Mivel a tartozás elvállalása is csupán fennálló tartozásra irányulhat – a fent kifejtettek szerint – az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan állapította meg, hogy a felperesek által hivatkozott megállapodás sem tartozásátvállalásnak, sem a tartozáselvállalásnak nem minősülhet, és helytállóan találta megalapozatlannak az erre alapított anyagi jogi igényeket.

[38] Ugyancsak megalapozott volt a mögöttes felelősségre alapított kereseti igények elutasítása. Az 1/2007. Polgári jogegységi határozat szerint a mögöttes felelősség olyan járulékos jellegű, másodlagos, közvetett helytállási kötelezettség, amely alapulhat szerződésen (pl. szerződéses egyszerű kezesség) vagy törvényi rendelkezésen (törvényi kezesség, valamint a mögöttes felelősség egyéb törvényi esetei). A felperesek az alperes mögöttes felelősségét ugyancsak a 2005. április 18-i megállapodásra alapították. A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint a kétoldalú megállapodásban vállalt kötelezettség harmadik személlyel szemben joghatás kiváltására nem alkalmas, a megállapodásban részt nem vevő felperesek erre követelést nem alapíthatnak. A megállapodás az alperes felperesekkel szembeni helytállási kötelezettségét a cég1 által a cég9-nek okozott kárért nem teremtette meg. Amennyiben az alperes a megállapodásban a cég1 Rt.-vel szemben meghatározott tartozásokért mögöttes helytállási kötelezettséget vállalt, az alperessel szemben e követelés érvényesítése céljából fellépni csupán a megállapodásban résztvevő cég1 Rt. jogosult, ezen, tartozásátvállalásnak nem minősülő jogviszony az abban részt nem vevő felperesek számára utólagos hozzájárulásuk esetén sem keletkeztet a követelés közvetlen érvényesíthetőségére való jogosultságot.

[39] A fent kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság anyagi jogi jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a felperesek az általuk megjelölt jogalapokon az alperessel szemben igény érvényesítésére nem jogosultak.

[40] Az alperes javára megállapított perköltség mérséklésére irányuló, harmadlagos fellebbezési kérelem sem megalapozott.

Az alperes a perköltség igényét az IM rendelet 3. §-ára alapította, és a 601.908.828 forint pertárgy értékhez képest az alperesnek járó ügyvédi munkadíj összegét az elsőfokú bíróság az

IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján jelentősen, felére mérsékelte. A felperesek állításával szemben az alperesek jogi képviselője a per során hét beadványt szerkesztett, amelyből öt érdemi beadvány volt, ezekre a felperesek kétszeri keresetmódosítására is tekintettel volt szükség. Az alperesek jogi képviselője négy érdemi tárgyaláson vett részt, és a perben jelentős, tanúmeghallgatást is magában foglaló bizonyítás folyt. A megítélendő jogkérdés nem tekinthető egyszerűnek, az ehhez képest felmerült jogi képviselői tevékenység munkaigényes volt. A Fővárosi Ítéltábla minderre tekintettel az ügyvédi munkadíj további mérséklésére nem látott okot.

[41] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság érdemben keresetet elutasító ítélete helytálló.

[42] A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az érdemben helyes ítéletet – a fentiek szerint módosított és kiegészített indokolással – a Pp. 383. § (2) alapján helybenhagyta.

[43] A felperesek fellebbezése eredménytelennek bizonyult, a Fővárosi Ítéltábla ezért a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek az IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján megállapított, a ténylegesen végzett és szükséges jogi képviselői tevékenység mértékére is figyelemmel mintegy felére mérsékelt összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Budapest, 2022. február 9.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: